

# PRÁVNE PREDPISY UPRAVUJÚCE ENERGETIKU

## a. Legislatíva EÚ

### **Smernica č. 2003/54/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 96/92/ES**

Táto smernica stanovuje spoločné pravidlá výroby, prenosu, distribúcie a dodávky elektriny. Ustanovuje pravidlá týkajúce sa organizácie a fungovania elektroenergetického odvetvia, prístupu na trh, kritériá a postupy platné na vyhlasovanie verejných súťaží a udeľovanie povolení a na prevádzku sústav.

V zmysle tejto smernice sa bezpečnosťou rozumie bezpečnosť dodávky a zabezpečenie elektriny, ako aj technická bezpečnosť.

Smernica obsahuje viacero ustanovení týkajúcich sa bezpečnosti dodávok energie.

Členské štáty podľa smernice zabezpečujú, aby elektroenergetické podnikateľské subjekty fungovali v súlade so zásadami tejto smernice s cieľom dosiahnuť konkurenčný, bezpečný a vzhľadom na životné prostredie udržateľný trh s elektrinou.

Členské štáty môžu podnikom fungujúcim v odvetví elektroenergetiky z hľadiska všeobecného hospodárskeho záujmu uložiť povinnosti vzhľadom na službu vo verejnom záujme, ktoré sa môžu vzťahovať na bezpečnosť, vrátane bezpečnosti dodávky, pravidelnosti, kvality a ceny dodávok a ochrany životného prostredia, vrátane energetickej účinnosti a ochrany životného prostredia.

Členské štáty ďalej zabezpečia záležitosti monitorovania bezpečnosti dodávky. Toto monitorovanie zahŕňa najmä rovnováhu medzi ponukou a dopytom na národnom trhu, ďalej úroveň očakávaného budúceho dopytu a predpokladané dodatočné kapacity, ktoré sa plánujú alebo sú vo výstavbe a kvalitu a úroveň údržby sietí, rovnako ako aj opatrenia na pokrývanie dopytu počas špičky a na riešenie výpadkov jedného alebo viacerých dodávateľov.

Členské štáty okrem toho podľa smernice zabezpečia zadefinovanie kritérií technickej bezpečnosti a vypracovanie a uverejnenie technických pravidiel stanovujúcich minimálne technické konštrukčné a prevádzkové požiadavky pre pripájanie do sústavy výrobných zariadení, distribučných sústav, priamo pripojených zariadení odberateľov, okruhov prepojení a priamych vedení.

Pri povolení na výstavbu výrobných kapacít na svojom území členské štáty ustanovia kritériá, ktoré sa môžu týkať o.i. bezpečnosti a zabezpečenia elektrizačnej sústavy, zariadení a príslušenstva

Členské štáty v záujme bezpečnosti dodávky zabezpečia možnosť poskytnutia nových kapacít alebo opatrení na riadenie energetickej účinnosti/riadenie na strane dopytu prostredníctvom výberového konania alebo akéhokoľvek zodpovedajúceho postupu v zmysle transparentnosti a nediskriminácie na základe uverejnených kritérií. Tieto postupy sa však môžu začať iba v prípade, ak vybudované výrobné kapacity na základe postupu na udelenie povolenia alebo ak prijímané opatrenia energetickej účinnosti/riadenia na strane dopytu nie sú dostatočné na zabezpečenie bezpečnosti dodávky.

Smernica ďalej stanovuje úlohy prevádzkovateľov prenosovej sústavy a úlohy prevádzkovateľov distribučnej sústavy. Každý prevádzkovateľ prenosovej sústavy je zodpovedný za zabezpečenie dlhodobej schopnosti sústavy uspokojovať primeraný dopyt na

## PRÁVNE PREDPISY UPRAVUJÚCE ENERGETIKU

prenos elektriny; prispievanie k bezpečnosti dodávky prostredníctvom primeranej prenosovej kapacity a spoľahlivosti sústavy; riadenie tokov elektriny v sústave, berúc do úvahy výmeny s inými prepojenými sústavami. Na tento účel je prevádzkovateľ prenosovej sústavy zodpovedný za zabezpečenie bezpečnej, spoľahlivej a účinnej elektrizačnej sústavy a v tejto súvislosti za zabezpečenie dostupnosti všetkých podporných služieb do takej miery, pokiaľ je táto dostupnosť nezávislá od akejkoľvek ďalšej prenosovej sústavy, s ktorou je jeho sústava prepojená; poskytnutie prevádzkovateľovi akejkoľvek ďalšej sústavy, s ktorým je jeho sústava prepojená, dostatočné informácie na zabezpečenie bezpečnej a účinnej prevádzky, koordinovaného rozvoja a vzájomnej prevádzkyschopnosti prepojenej sústavy. Prevádzkovateľ distribučnej sústavy udržiava bezpečnú, spoľahlivú a účinnú distribučnú sústavu na svojom území s náležitým zreteľom na životné prostredie.

Členský štát môže z dôvodu bezpečnosti dodávky nariadiť, aby bola daná prednosť výrobným zariadeniam používajúcim domáce primárne palivové energetické zdroje v rozsahu neprekračujúcom v kalendárnom roku 15 % celkovej primárnej energie potrebnej na výrobu elektriny spotrebovanej v príslušnom členskom štáte.

### **Smernica č. 2003/55/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa ruší smernica 98/30/ES**

Táto smernica ustanovuje spoločné pravidlá pre prepravu, distribúciu, dodávku a uskladňovanie zemného plynu. Defínuje pravidlá vzťahujúce sa na organizačné usporiadanie a fungovanie plynárenstva, prístup na trh, kritériá a postupy uplatňované pri udeľovaní povolení na prepravu, distribúciu, dodávku a uskladňovanie zemného plynu a na prevádzku sústav.

V zmysle tejto smernice sa bezpečnosťou rozumie jednak zabezpečenie dodávky zemného plynu a jednak technická bezpečnosť.

Smernica obsahuje viacero ustanovení týkajúcich sa bezpečnosti dodávok energie.

Členské štáty zabezpečia, aby plynárenské podniky prevádzkované v súlade s princípmi tejto smernice s cieľom dosiahnuť konkurenčný, bezpečný a environmentálne udržateľný trh so zemným plynom a nerobia medzi týmito podnikmi rozdiely, čo sa týka ich práv alebo povinností.

Členské štáty uložiť podnikom pôsobiacim v plynárenskom sektore vo všeobecnom ekonomickom záujme povinnosti služby vo verejnom záujme, ktoré sa môžu týkať bezpečnosti, vrátane zabezpečenia dodávky, pravidelnosti, kvality a ceny dodávok, ako aj ochrany životného prostredia, vrátane energetickej efektívnosti a ochrany ovzdušia.

Vo vzťahu k bezpečnosti dodávky, energetickej efektívnosti/riadeniu strany spotreby a pre splnenie environmentálnych cieľov môžu členské štáty zaviesť implementáciu dlhodobého plánovania.

Členské štáty ďalej podľa smernice zavedú vhodné opatrenia na dosiahnutie cieľov sociálnej a hospodárskej súdržnosti, ochrany životného prostredia, ktorých súčasťou môžu byť aj prostriedky na boj proti klimatickým zmenám, a bezpečnosti dodávky.

## PRÁVNE PREDPISY UPRAVUJÚCE ENERGETIKU

Členské štáty zabezpečia monitorovanie otázok bezpečnosti dodávky. Toto monitorovanie pokrýva najmä rovnováhu dodávky a spotreby na národnom trhu, úroveň očakávanej budúcej spotreby a dostupných dodávok, predpokladanú ďalšiu kapacitu v štádiu plánovania alebo výstavby, kvalitu a úroveň údržby sietí, ako aj opatrenia na pokrytie špičkovej spotreby a na riešenie výpadku v dodávkach jedného alebo viacerých dodávateľov.

Členské štáty okrem toho zabezpečia, aby boli definované kritériá technickej bezpečnosti a vypracované a zverejnené technické pravidlá stanovujúce minimálne technicko-konštrukčné a prevádzkové požiadavky pre pripojenie do sústavy zariadení LNG, zásobníkov, ďalších prepravných alebo distribučných sústav a priamych plynovodov. Tieto technické pravidlá zaručujú vzájomnú interoperabilitu sústav, majú byť objektívne a nediskriminačné.

Smernica taktiež stanovuje úlohy prevádzkovateľov sústavy a úlohy prevádzkovateľov distribučnej sústavy. Každý prevádzkovateľ prepravnej sústavy alebo sústavy LNG alebo zásobníkov podľa relevantných ustanovení prevádzkuje, udržiava a rozširuje v daných ekonomických podmienkach bezpečné, spoľahlivé a efektívne prepravné zariadenia, zásobníky alebo zariadenia LNG s náležitým ohľadom na životné prostredie; poskytne dostatok informácií, ktoré zabezpečia, aby sa doprava a uskladňovanie zemného plynu uskutočňovali spôsobom kompatibilným s bezpečnou a účinnou prevádzkou prepojenej sústavy;

Každý prevádzkovateľ distribučnej sústavy prevádzkuje, udržiava a rozširuje v daných ekonomických podmienkach bezpečnú, spoľahlivú a efektívnu sústavu s náležitým ohľadom na životné prostredie a poskytne dostatok informácií, ktoré zabezpečia, aby sa doprava a uskladňovanie zemného plynu uskutočňovali spôsobom kompatibilným s bezpečnou a účinnou prevádzkou prepojenej sústavy.

Smernica stanovuje, že v prípade náhlej krízy na energetickom trhu alebo v prípade ohrozenia fyzickej bezpečnosti osôb, prístrojov a zariadení alebo integrity sústavy môže členský štát dočasne prijať nevyhnutné ochranné opatrenia.

### **Smernica č. 2004/67/ES týkajúca sa opatrení na zaistenie bezpečnosti dodávok zemného plynu**

Táto smernica ustanovuje opatrenia na zaistenie primeranej úrovne bezpečnosti dodávok plynu. Tieto opatrenia tiež prispievajú k správne fungovaniu vnútorného trhu s plynom. Vytvára spoločný rámec, v ktorom členské štáty definujú všeobecné, transparentné a nediskriminačné politiky bezpečnosti dodávok zlučiteľné s požiadavkami konkurenčného vnútorného trhu s plynom; objasňuje všeobecné úlohy a zodpovednosť rôznych účastníkov trhu a zavádza osobitné nediskriminačné postupy zaistenia bezpečnosti dodávok plynu.

Dobudovanie vnútorného trhu s plynom si podľa smernice vyžaduje minimálny spoločný prístup k bezpečnosti dodávok, najmä prostredníctvom transparentných a nediskriminačných politik bezpečnosti dodávok zlučiteľných s požiadavkami tohto trhu, s cieľom zabrániť narušenie fungovania trhu. Z tohto dôvodu je pre zaistenie bezpečnosti dodávok plynu a dobré fungovanie vnútorného trhu veľmi dôležité definovanie jasných úloh a zodpovedností všetkých účastníkov trhu.

Členské štáty majú pri tvorbe svojich všeobecných politik vzhľadom na zaistenie primeraných úrovní bezpečnosti dodávok plynu definovať úlohy a zodpovednosti rôznych účastníkov trhu

## **PRÁVNE PREDPISY UPRAVUJÚCE ENERGETIKU**

s plynom pri dosahovaní týchto politík a určia primerané minimálne štandardy bezpečnosti dodávok, ktoré títo účastníci trhu s plynom z príslušného členského štátu musia dodržiavať.

Smernica definuje štandardy bezpečnosti dodávok pre osobitných odberateľov, podľa ktorých členské štáty zabezpečia, aby boli dodávky pre odberateľov v domácnostiach v rámci ich územia vo vhodnom rozsahu chránené aspoň v prípade čiastočného narušenia vnútroštátnych dodávok plynu, krajne nízkych teplôt a v období výnimočne vysokého dopytu po plyne. Členské štáty môžu rozšíriť pôsobnosť týchto kritérií na malé a stredné podniky a iných zákazníkov, ktorí nemôžu prejsť od spotreby plynu na iné energetické zdroje, vrátane opatrení pre bezpečnosť ich vnútroštátnej elektrizačnej sústavy, ak je táto sústava závislá od dodávok plynu.

Smernica tiež zriadila Koordinačnú skupinu pre plyn, ktorej cieľom je uľahčovať koordináciu opatrení na zaistenie bezpečnosti dodávok. Skupina posudzuje opatrenia prijímané na vnútroštátnej úrovni na zvládnutie vážneho narušenia dodávok a tam, kde je to primerané, pomáha členským štátom pri koordinácii týchto opatrení.

### **Smernica č. 2005/89/ES z 18. januára 2006 o opatreniach na zabezpečenie bezpečnosti dodávok el. energie a investícií do infraštruktúry**

Táto smernica stanovuje opatrenia zamerané na zabezpečenie bezpečnosti dodávok elektrickej energie tak, aby sa zaistilo riadne fungovanie vnútorného trhu s elektrickou energiou, primeraná úroveň výrobných kapacít a primeraná rovnováha medzi dodávkou a dopytom. Stanovuje rámec, v ktorom členské štáty vymedzia transparentné, stabilné a nediskriminačné politiky v oblasti bezpečnosti dodávok elektrickej energie v súlade s požiadavkami konkurencieschopného vnútorného trhu s elektrickou energiou.

Podľa smernice je záruka vysokej úrovne bezpečnosti dodávok kľúčovým cieľom úspešného fungovania vnútorného trhu a táto smernica umožňuje členským štátom, aby uložili elektroenergetickým podnikom povinnosti služby vo verejnom záujme, okrem iného v súvislosti s bezpečnosťou dodávok. Spolupráca medzi národnými prevádzkovateľmi prenosových sústav v otázkach týkajúcich sa bezpečnosti siete vrátane vymedzenia prenosovej kapacity, poskytovania informácií a modelovania siete je veľmi dôležitá pre rozvoj dobre fungujúceho vnútorného trhu a je možné ju naďalej zlepšovať. Nedostatok koordinácie týkajúcej sa bezpečnosti siete nepriaznivo ovplyvňuje rozvoj rovnakých podmienok hospodárskej súťaže.

Smernica definuje bezpečnosť dodávok elektrickej energie ako schopnosť elektrickej sústavy zásobovať koncových odberateľov elektrickou energiou a prevádzková bezpečnosť siete ako stálu prevádzku prenosovej, prípadne distribučnej siete za predvídateľných podmienok.

Členské štáty majú zaistiť vysoký stupeň bezpečnosti dodávok elektrickej energie prijatím potrebných opatrení na uľahčenie stabilného investičného prostredia a vymedzením úloh a zodpovedností príslušných orgánov, vrátane, podľa potreby, regulačných orgánov a všetkých významných účastníkov trhu a zverejnením informácií o ňom. Významní účastníci trhu zahŕňajú okrem iného prevádzkovateľov prenosových a distribučných sústav, výrobcov elektrickej energie, dodávateľov a koncových odberateľov.

## PRÁVNE PREDPISY UPRAVUJÚCE ENERGETIKU

Členské štáty majú ďalej zabezpečiť, aby prevádzkovatelia prenosových sústav stanovili minimálne prevádzkové pravidlá a záväzky pre bezpečnosť a spoľahlivosť. Pred stanovením týchto pravidiel a záväzkov sa majú poradiť s príslušnými účastníkmi v krajinách, s ktorými existuje prepojenie.

**Smernica č. 98/93/ES ktorou sa mení a dopĺňa Smernica 68/414/EHS, ktorou sa členským štátom ukladá povinnosť skladovať minimálne zásoby ropy a/alebo ropných výrobkov**

Podľa ustanovení tejto smernice členské štáty prijímú také zákony, iné predpisy alebo administratívne opatrenia, ktoré budú primerané na nepretržité skladovanie zásob ropných výrobkov v Európskom spoločenstve, na úrovni zodpovedajúcej 90 dňovej priemernej dennej spotreby za predchádzajúci kalendárny rok.

Záväzok členského štátu týkajúci sa skladovania zásob sa určuje na základe domácej spotreby za predchádzajúci kalendárny rok. Zásoby sa môžu skladovať vo forme ropy a polotovarov, ako aj v podobe finálnych výrobkov.

Skladované zásoby sú plne k dispozícii členským štátom v prípade, ak by nastali problémy so získaním ropných dodávok.

Členské štáty zabezpečia disponibilitu a dostupnosť zásob; prijímú opatrenia umožňujúce identifikáciu, evidenciu a kontrolu týchto zásob.

Na splnenie požiadaviek sa členské štáty môžu rozhodnúť, že využijú služby inej inštitúcie alebo subjektu skladového hospodárstva, ktoré budú zodpovedné za skladovanie všetkých alebo len časti zásob. Dva alebo viacero členských štátov sa môžu dohodnúť, že využijú spoločnú inštitúciu alebo subjekt skladového hospodárstva.

Okrem vyššie uvedených smerníc má významný vplyv na bezpečnosť aj smernica **2006/32/ES o energetickej účinnosti konečného využitia energie a energetických službách** a smernica **2001/77/ES o podpore elektrickej energie vyrábanej z obnoviteľných zdrojov energie na vnútornom trhu s elektrickou energiou**. V prvom prípade ide o oparenia, ktoré zvyšujú efektívnosť a úspory energie, čím znižujú spotrebu energie a v druhom prípade o zvyšovanie podielu obnoviteľných zdrojov, ktoré sú v drvivej väčšine domáceho pôvodu, čím sa diverzifikuje dodávka energie a znižuje závislosť na dovozoch. Príspevok oboch smerníc k zvyšovaniu energetickej bezpečnosti bude podrobnejšie rozobraný v relevantných častiach dokumentu.

### **b. Legislatíva SR**

Legislatíva, ktorou boli transponované smernice EÚ týkajúce sa pravidiel vnútorného trhu s elektrinou a plynom bola schválená v Národnej rade SR dňa 26. októbra 2004. Zákony sú účinné od 1. januára 2005. Ide o:

- zákon č. 656/2004 Z.z. o energetike a o zmene niektorých zákonov,
- zákon č. 657/2004 Z.z. o tepelnej energetike,
- zákon č. 658/2004 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 276/2001 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

**PRÁVNE PREDPISY UPRAVUJÚCE ENERGETIKU**

Dňa 7. februára 2007 bol schválený zákon č. 107/2007 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov s účinnosťou od 15.3.2007.

Dňa 7. februára 2007 bol schválený zákon č. 99/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike a ktorým sa dopĺňa zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1.4.2007.

Súčasťou energetickej legislatívy sú aj všeobecne záväzné právne predpisy vydané na základe týchto zákonov.

- Ministerstvo hospodárstva SR vydalo k zákonu o energetike nasledujúce predpisy
  - vyhláška MH SR č. 154/2005 Z.z., ktorou sa ustanovuje spôsob výpočtu škody spôsobenej neoprávneným odberom elektriny – účinnosť 1. 5. 2005
  - vyhláška MH SR č. 155/2005 Z.z., ktorou sa ustanovuje spôsob výpočtu škody neoprávneným odberom plynu – účinnosť 1. 5. 2005
  - vyhláška MH SR č. 156/2005 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu a postupe pri poskytovaní informácií nevyhnutných na výkon štátnej správy – účinnosť 1. 5. 2005,
  - vyhláška MH SR č. 206/2005 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o postupe pri vyhlasovaní stavu núdze, o vyhlasovaní obmedzujúcich opatrení pri stavoch núdze a o opatreniach zameraných na odstránenie stavu núdze – účinnosť 1. 6. 2005,
  - vyhláška MH SR č. 337/2005 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu technických podmienok prístupu, pripojenia do sústavy a siete a prevádzkovania sústavy a siete – účinnosť 1.8.2005,
  - vyhláška MH SR č. 465/2006 Z. z., ktorou sa dopĺňa vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 206/2005 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o postupe pri vyhlasovaní stavu núdze, o vyhlasovaní obmedzujúcich opatrení pri stavoch núdze a o opatreniach zameraných na odstránenie stavu núdze – účinnosť 1.8.2006.
  
- Úrad pre reguláciu sieťových odvetví vydal k zákonu o energetike
  - vyhláška ÚRSO č. 375/2005 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách o preukázaní technických predpokladov na podnikanie v energetike, požiadavkách na vzdelanie a na odbornú spôsobilosť ako aj spôsob ich preukázania – účinnosť 1. 9. 2005,
  
- Ministerstvo hospodárstva SR vydalo k zákonu o tepelnej energetike
  - vyhláška MH SR č. 136/2005 Z.z., ktorou sa ustanovujú pravidlá na výrobu tepla a elektriny kombinovanou výrobou tepla a elektriny – účinnosť 1. 5. 2005,
  - vyhláška MH SR č. 151/2005 Z.z., ktorou sa ustanovuje postup pri predchádzaní vzniku a odstraňovaní následkov stavu núdze v tepelnej energetike – účinnosť 1. 5. 2005,
  - vyhláška MH SR č. 152/2005 Z.z., o určenom čase a o určenej kvalite dodávky tepla pre konečného spotrebiteľa – účinnosť 1. 5. 2005,

**PRÁVNE PREDPISY UPRAVUJÚCE ENERGETIKU**

- vyhláška MH SR č. 159/2005 Z.z., ktorou sa ustanovuje rozsah odbornej prípravy a požadovaných vedomostí pre skúšky odbornej spôsobilosti, podrobnosti o zriaďovaní a činnosti skúšobných komisií a obsah osvedčenia o odbornej spôsobilosti – účinnosť 1. 5. 2005,
  - Metodické usmernenie MH SR č. 952/2005-200, ktorým sa určuje postup pre tvorbu koncepcie rozvoja obcí v oblasti tepelnej energetiky – účinnosť 15. 4. 2005.
- Úrad pre reguláciu sieťových odvetví vydal k zákonu o tepelnej energetike
- vyhláška ÚRSO č. 212/2005 Z.z., – ktorou sa ustanovuje vzor žiadosti o vydanie povolenia – účinnosť 1. 6. 2005,
  - vyhláška ÚRSO č. 328/2005 Z.z., ktorou sa určuje spôsob overovania hospodárnosti prevádzky sústavy tepelných zariadení, ukazovatele energetickej účinnosti zariadení na výrobu tepla, distribúcie tepla, normatívne ukazovatele spotreby tepla a rozsah ekonomicky oprávnených nákladov na overenie hospodárnosti prevádzky sústavy tepelných zariadení a spôsob úhrady týchto nákladov – účinnosť 1. 8. 2005,
  - vyhláška ÚRSO č. 630/2005 z. z., ktorou sa ustanovuje teplota teplej úžitkovej vody na odbornom mieste, pravidlá rozpočítavania množstva tepla dodaného na prípravu teplej úžitkovej vody a rozpočítavania množstva dodaného tepla.
- vláda SR vydala na návrh Úradu pre reguláciu sieťových odvetví k zákonu o regulácii:
- nariadenie vlády SR č. 409/2007 Z.z., ktorým sa ustanovujú pravidlá pre fungovanie trhu s plynom – účinnosť 22. 7. 2007,
  - nariadenie vlády SR č. 317/2007 Z.z., ktorým sa ustanovujú pravidlá pre fungovanie trhu s elektrinou – účinnosť 15. 7. 2007,

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví vydáva na základe zákona o regulácii výnosy, ktorými sa ustanovuje rozsah cenovej regulácie, spôsob jej vykonania, rozsah a štruktúra oprávnených nákladov, spôsob určenia výšky primeraného zisku a podklady pre určenie cien v odvetviach elektroenergetiky; plynárenstva; výrobe, distribúcii a dodávke pitnej vody ako aj výrobe, distribúcii a dodávke tepla.

Platné právne predpisy po viacerých novelách:

- upravili podmienky podnikania v energetike v súlade so smernicami Európskej únie, výkon štátnej správy, práva a povinnosti fyzických a právnických osôb v rámci podnikania v energetike (práva a povinnosti, ktoré sú špecifické a vyplývajú zo špecifickosti tohto odvetvia),
- zabezpečili harmonizáciu slovenskej legislatívy v odvetviach energetiky s legislatívou Európskej únie, (zavedením inštitútov, ktoré sú potrebné na to, aby fungoval spoločný trh, napr. povinnosť oddeliť prenos elektriny, prepravu plynu a distribúciu elektriny alebo plynu od obchodovania s elektrinou alebo s plynom s cieľom zabrániť vzniku krížových dotácií, alebo podmienok poškodzujúcich hospodársku súťaž),
- zaviedli trhové prostredie vrátane vymedzenia príslušných inštitúcií s cieľom dosiahnutia spoľahlivej a kvalitnej dodávky energie (presná definícia administratívnych kapacít, potrebných na zabezpečenie dozoru nad trhom - ÚRSO formou regulácie transparentným a nediskriminovaným voči niektorým subjektom),

**PRÁVNE PREDPISY UPRAVUJÚCE ENERGETIKU**

- vytvorili podmienky pre ochranu životného prostredia a rozvoj energetiky.

**Zákon č. 656/2004 Z.z. o energetike a o zmene niektorých zákonov**

Charakteristika – zákon upravuje:

- podmienky pre podnikanie v energetike,
- prístup na trh, práva a povinnosti účastníkov trhu v energetike,
- práva, právom chránené záujmy a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb, ktorých práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť dotknuté účastníkmi trhu v energetike,
- výkon štátnej správy v energetike,
- výkon štátneho dozoru nad podnikaním v energetike.

Zákon o energetike stanovuje harmonogram liberalizácie trhu s elektrinou a plynom, zvyšuje transparentnosť vzťahov medzi účastníkmi trhu a zavádza niektoré nové pravidlá. Zákon vytvára predpoklad pre fungovanie otvoreného trhu s energiou, ako aj prístupu tretích strán do elektroenergetických a plynárenských sústav. Vytvára priestor a pravidlá na trhové správanie sa účastníkov energetického trhu. Zákon upravuje tiež všeobecný hospodársky záujem a stanovuje možnosť uložiť držiteľom povolenia na podnikanie v energetických odvetviach povinnosti vo všeobecnom hospodárskom záujme. Návrh zákona transparentne oddeľuje dodávku elektriny a plynu od energetickej dopravnej cesty, od prenosu a distribúcie elektriny a od prepravy a distribúcie plynu. Umožňuje odberateľovi výber svojho dodávateľa energie a rešpektuje potrebu nediskriminačného prístupu k energii a do energetických sústav. Zároveň zavádza podmienky pre zabezpečenie monitorovania dodávok elektriny a plynu.

Zákonom sú stanovené práva odberateľov v domácnosti, medzi ktoré patrí:

- uzatvoriť s dodávateľom elektriny a plynu zmluvu o dodávke elektriny a plynu, ktorá musí obsahovať zákonom stanovené minimálne náležitosti,
- na dodávku elektriny a plynu v určenej kvalite a za primerané ceny, ktoré sú stanovené alebo určené regulačným úradom,
- na uzatvorenie zmluvy o dodávke elektriny s koncovým dodávateľom elektriny pre domácnosť, ktorý poskytuje univerzálnu službu (služba, ktorú domácnosti poskytuje koncový dodávateľ elektriny pre domácnosť, a ktorá zahŕňa súčasne distribúciu elektriny a dodávku elektriny),
- na poskytnutie informácie o každej úprave ceny elektriny a plynu a o úprave podmienok dodávky elektriny a plynu a s tým súvisiacich služieb najneskôr 30 dní pred vykonaním úpravy,
- na výber formy a spôsobu platenia za dodávku elektriny a plynu a s tým spojených služieb,
- na úhradu platby za dodávku elektriny a plynu formou s dodávateľom dohodnutých preddavkových platieb (odmietnutie dohody o úhrade formou preddavkových platieb je povinný dodávateľ plynu odôvodniť).

Z ustanovení týkajúcich sa trhu s elektrinou a plynom vyplýva, že v rámci harmonogramu otvárania trhu s elektrinou a plynom od účinnosti nového zákona o energetike sú oprávnenými odberateľmi všetci odberatelia okrem domácností. Od 1. júla 2007 sú oprávnenými odberateľmi všetci odberatelia vrátane domácností.



## **PRÁVNE PREDPISY UPRAVUJÚCE ENERGETIKU**

Taktiež je definovaný prístup do sústav a sietí ako regulovaný v prípade prenosovej sústavy a distribučnej sústavy v elektroenergetike a v prípade prepravnej siete a distribučnej siete v plynárenstve. Dohodnutý prístup je v prípade zásobníkov plynu, ťažobnej plynovodnej siete a akumulácie plynu v plynovodoch.

Zároveň je stanovené, kedy môžu podniky odmietnuť prístup do sústavy a to na základe nedostatku kapacity, alebo kde by im takýto prístup do sústavy bránil vo vykonávaní povinností služby vo verejnom záujme, ktoré im boli uložené, alebo v špecifických prípadoch plynárenstva z dôvodu vážnych ekonomických a finančných ťažkostí s take-or-pay zmluvami s ohľadom na kritériá a postupy stanovené týmto zákonom. Takéto odmietnutie musí byť riadne zdôvodnené.

Novou oblasťou je monitorovanie bezpečnosti dodávok elektriny a plynu.

Ide o monitorovanie:

- rovnováhy ponuky a dodávky elektriny a plynu na jednej strane a dopytu a spotreby elektriny a plynu na druhej strane,
- úroveň očakávanej budúcej spotreby elektriny a plynu a dostupných dodávok elektriny a plynu,
- predpokladané a plánované prenosové, prepravné, distribučné a uskladňovacie kapacity,
- opatrenia na pokrytie špičkovej spotreby elektriny a plynu,
- opatrenia na riešenie výpadkov v dodávkach elektriny a plynu,
- zabezpečenie technickej bezpečnosti elektroenergetických a plynárenských zariadení,
- kvalita a úroveň údržby sústav a sietí.

V samostatných častiach elektroenergetika a plynárenstvo sú stanovené práva a povinnosti účastníkov trhu s elektrinou a účastníkov trhu s plynom – základné pravidlá trhu s elektrinou a plynom.

Zároveň je upravená problematika riadenia sústav a sietí t.j. elektroenergetických dispečingov a plynárenských dispečingov.

Taktiež je riešená problematika oddelenia regulovaných činností t.j. unbundling. Povinnosť vytvoriť osobitnú spoločnosť sa týka len sieťovej činnosti, t.j. prirodzeného monopolu. Všetky ostatné činnosti – dodávka, obchod a výroba, sa môžu naďalej prevádzkovať v jednej spoločnosti.

Zákon požaduje pre prevádzkovateľov prenosovej sústavy a prepravnej siete právne oddelenie od účinnosti zákona t.j. od 1. januára 2005 (s tým je samozrejme nutné aj funkčné oddelenie). Pre prevádzkovateľov distribučnej sústavy a siete je povinnosť funkčného oddelenia od 1. januára 2005, ale povinnosť právneho oddelenia je až od 1. júla 2007. V prípade distribučných spoločností s počtom pripojených odberateľov do 100 tis. odberateľov, povinnosť právneho oddelenia neexistuje.

Čo sa týka účtovného oddelenia t.j. vedenia oddelenej evidencie na účely účtovníctva, táto povinnosť je pre všetkých prevádzkovateľov sústav a sietí bez výnimky od 1. januára 2005. Cieľom takejto úpravy je vytvoriť predpoklady pre zabezpečenie objektívnych podkladov pre kalkulácie cien, taríf a tarifných podmienok činností v tých prípadoch, keď právnická osoba vykonáva viac činností.

## **PRÁVNE PREDPISY UPRAVUJÚCE ENERGETIKU**

Všetci dodávatelia plynu a elektriny sú povinní až do úplného otvorenia trhu viesť oddelené účty pre predaj oprávneným a neoprávneným zákazníkom, aby sa zabránilo krížovým dotáciám prvých druhými.

V samostatných ustanoveniach sú tiež stanovené podmienky pre technické zariadenia, podmienky merania elektriny, resp. plynu. Riešená je aj problematika ochranných pásiem elektroenergetických a plynárenských zariadení, ako aj bezpečnostných pásiem plynárenských zariadení a preložky elektroenergetických a plynárenských zariadení.

V elektroenergetike je samostatnými ustanoveniami riešená problematika osobitných foriem výroby elektriny a to kombinovanej výroby elektriny a tepla, výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov energie a výroby elektriny z domáceho uhlia.

V plynárenstve sú v súlade so smernicou Európskej únie riešené špecifické prípady výnimiek z prístupu do plynárenských sietí a zásobníka plynu a to pri zmluvách typu „take – or – pay“ (ber alebo zaplať) alebo pri nových významných plynárenských zariadeniach (prepojeniach a zásobníkoch).

Podobne ako v doterajšej právnej úprave, je upravená aj problematika neoprávneného odberu elektriny/plynu.

### **Zákon č. 657/2004 Z.z. o tepelnej energetike v znení zákona č. 99/2007 Z. z.**

Do konca roku 2004 bola oblasť tepelnej energetiky upravená zákonom č. 70/1998 Z. z. o energetike v znení neskorších predpisov, ktorý ako unifikovaný právny predpis upravoval podmienky podnikania v elektroenergetike, plynárenstve a v tepelnej energetike.

Dôvodmi na zmenu zákona boli zmeny v energetike, ktoré prebehli v poslednom období, nevyhovujúci súčasný stav modelu trhu s teplom a všeobecne nedostatky súčasného právneho rámca na základe poznatkov praxe.

Nakoľko oblasť podnikania v tepelnej energetike má svoje osobitosti, ktoré spočívajú najmä v tom, že výroba a rozvod tepla majú len lokálny charakter a preto pri týchto činnostiach nedochádza k vzniku dominantného postavenia výrobcu alebo dodávateľa tepla na celom území Slovenskej republiky, je oblasť tepelnej energetiky riešená samostatným zákonom.

Charakteristika - zákon o tepelnej energetike upravuje

- podmienky podnikania v tepelnej energetike,
- podmienky výstavby sústavy tepelných zariadení,
- práva a povinnosti účastníkov trhu s teplom,
- hospodárnosť prevádzky sústavy tepelných zariadení,
- obmedzujúce opatrenia súvisiace zo stavom núdze v tepelnej energetike,
- pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí a výkon štátneho dozoru v tepelnej energetike,
- práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb, ktorých práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť dotknuté výkonom práv a povinností účastníkov trhu s teplom,
- správne delikty, pokuty,
- ochranné pásma sústavy tepelných zariadení,
- prechodné a záverečné ustanovenia.

## **PRÁVNE PREDPISY UPRAVUJÚCE ENERGETIKU**

### **Zákon č. 276/2001 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (vrátane zákona č. 107/2007 Z. z.)**

Ešte 1. augusta 2001 nadobudol účinnosť zákon č. 276/2001 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Na jeho základe vznikol regulačný orgán – Úrad pre reguláciu sieťových odvetví. Kompetencie v technickej a vecnej regulácii prešli na Úrad pre reguláciu sieťových odvetví z Ministerstva hospodárstva SR ešte v čase vzniku úradu t.j. od 1. augusta 2001. Kompetencie v cenovej regulácii prešli na Úrad pre reguláciu sieťových odvetví z Ministerstva financií SR od 1 januára 2003.

Charakteristika – novelizovaný zákon o regulácii upravuje:

- predmet, rozsah, podmienky a spôsob regulácie v sieťových odvetviach,
- zriadenie, postavenie a pôsobnosť Úradu pre reguláciu sieťových odvetví,
- vymedzuje funkcie predsedu a podpredsedu úradu
- ustanovuje Radu pre reguláciu
- ustanovuje podmienky cenového konania
- podmienky vykonávania regulovaných činností a práva a povinnosti regulovaných subjektov,
- pravidlá pre fungovanie trhu s elektrinou a s plynom,
- konanie vo veciach podľa tohto zákona,
- správne delikty za porušenie povinností ustanovených týmto zákonom.

Hlavným zámerom bolo:

- zapracovať do legislatívy Slovenskej republiky smernice Európskej únie v oblasti energetiky, tak, aby právna úprava v oblasti regulácie sieťových odvetví bola plne kompatibilná s právnou úpravou EÚ,
- zosúladiť kompetencie v oblasti energetiky, plynárenstva a teplárenstva s kompetenčným zákonom,
- upraviť aj inštitucionálne zabezpečenie a podmienky pre prístup do sústavy pre cezhraničné prenosy elektriny v súlade s príslušným nariadením EÚ.

Novela z februára 2007 reaguje na zistenia z aplikácie zákona v praxi a v zmysle programového vyhlásenia vlády SR upravuje najmä pôsobnosť úradu v cenovom konaní.

### **Ďalšie právne normy**

Ďalšie predpisy, ktoré tvoria legislatívny rámec v energetike sú:

- Zákon č. 238/2006 Z. z. o Národnom jadrovom fonde na vyradovanie jadrových zariadení a na nakladanie s vyhoretým jadrovým palivom a rádioaktívnymi odpadmi (zákon o jadrovom fonde) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 528/2006 Z. z. a zákona č. 94/2007 Z. z.
- Zákon č. 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 94/2007 Z. z.
- Zákon č. 170/2001 Z. z. o núdzových zásobách ropy a ropných výrobkov a o riešení stavu ropnej núdze v znení neskorších predpisov.

Priamo aplikovateľné v členských štátoch Európskej únie sú nariadenia, pričom k najvýznamnejším patria:

- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1228/2003 o podmienkach pre prístup do siete pre cezhraničné výmeny elektriny – uplatňované od 1. 7. 2004,

**PRÁVNE PREDPISY UPRAVUJÚCE ENERGETIKU**

- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1775/2005 o podmienkach prístupu do prepravných sietí pre zemný plyn - uplatňované od 1. 7. 2006,
- Nariadenie Rady (ES) č. 736/96 z 22. apríla 1996 o informovaní Komisie o investičných projektoch v záujme spoločenstva v odvetviach ropy, zemného plynu a elektriny,
- Nariadenie Komisie (ES) č. 2386/96, ktorým sa uplatňuje nariadenie Rady (ES) č. 736/96 z 22. apríla 1996 o informovaní Komisie o investičných projektoch v záujme spoločenstva v odvetviach ropy, zemného plynu a elektriny.

V roku 2002 sa implementovali požiadavky Európskej únie vo vzťahu obmedzeniu emisií oxidu uhličitého pomocou zlepšenia energetickej efektívnosti, pomocou nariadení vlády, ktoré mali za cieľ podporiť zvyšovanie energetickej efektívnosti. Nariadenia vlády SR sú zamerané na označovanie spotrebičov, nazývané tiež „štitkovanie“, ktoré je jedným z nástrojov na informovanie verejnosti o parametroch spotreby jednotlivých spotrebičov. Doteraz boli vydané nasledovné nariadenia vlády:

- Nariadenie vlády SR č.177/2002 Z.z. z 13.3.2002, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o označovaní hluku na spotrebičoch pre domácnosť, s účinnosťou od 1.5.2002;
- Nariadenie vlády SR č.178/2002 Z.z. z 13.3.2002, ktorým sa ustanovujú podrobnosti označovania práčok pre domácnosť energetickým štítkom, s účinnosťou od 1.5. 2002;
- Nariadenie vlády SR č.188/2002 Z.z. z 13.3.2002, ktorým sa ustanovujú podrobnosti označovania svietidiel pre domácnosť energetickým štítkom, s účinnosťou od 1.5.2002;
- Nariadenie vlády SR č.193/2002 Z.z. z 13.3.2002, ktorým sa ustanovujú podrobnosti označovania elektrických bubnových sušičiek energetickým štítkom, s účinnosťou od 1.5.2002;
- Nariadenie vlády SR č.199/2002 Z.z. z 13.3.2002, ktorým sa ustanovujú podrobnosti označovania elektrických chladničiek a elektrických mrazničiek a ich kombinácií pre domácnosť energetickým štítkom, s účinnosťou od 1.5. 2002;
- Nariadenie vlády SR č.210/2002 Z.z. z 13.3.2002, ktorým sa ustanovujú podrobnosti označovania kombinovaných práčok so sušičkou pre domácnosť energetickým štítkom, s účinnosťou od 1.5.2002;
- Nariadenie vlády SR č.211/2002 Z.z. z 13.3.2002, ktorým sa ustanovujú podrobnosti označovania umývačiek riadu pre domácnosť energetickým štítkom, s účinnosťou od 1.5.2002
- Nariadenie vlády SR č. 229/2003 Z.z. z 11. júna 2003, ktorým sa ustanovujú podrobnosti označovania elektrických rúr na pečenie pre domácnosť energetickým štítkom, s účinnosťou od 1. 7. 2003,
- Nariadenie vlády SR č. 231/2003 Z.z. z 5. júna 2003, ktorým sa ustanovujú podrobnosti označovania klimatizačných jednotiek pre domácnosť energetickým štítkom, s účinnosťou od 1. 7. 2003,
- Nariadenie vlády SR č. 379/2004 Z.z. zo 16. júna 2004, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č.199/2002 Z.z. z 13.3.2002, ktorým sa ustanovujú podrobnosti označovania elektrických chladničiek a elektrických mrazničiek a ich kombinácií pre domácnosť energetickým štítkom, s účinnosťou od 1. júla 2004.

Nariadením vlády č. 236/2005 Z.z. o výkone zdrojov tepla na vykurovanie priestorov a prípravu teplej úžitkovej vody v nepriemyselných budovách s účinnosťou od 15.6.2005, boli transponované smernice Rady č. 78/170/EHS a č. 82/885/EHS o požiadavkách na výkony zdrojov tepla.

## PRÁVNE PREDPISY UPRAVUJÚCE ENERGETIKU

Nariadením vlády SR č. 246/2006 Z. z. o minimálnom množstve pohonných látok vyrobených z obnoviteľných zdrojov v sortimente motorových benzínov a motorovej nafty uvádzaných na trh SR (s účinnosťou od 01.05.2006) je ustanovená povinnosť pre osoby podnikajúce vo výrobe pohonných látok (ďalej len „výrobca“) a osoby podnikajúce v predaji pohonných látok (ďalej len „predajca“), sú povinné uvádzať na trh biopalivá (alebo iné obnoviteľné palivá) v množstvách stanovených nariadením vlády a tieto môžu byť ako:

- čisté alebo vo vysokej koncentrácii v minerálnych olejoch (napríklad podľa požiadaviek kvality uvedených v technickej norme STN EN 14 214),
- zmesi motorového benzínu alebo motorovej nafty s biopalivami (napríklad podľa požiadaviek kvality uvedených v STN EN 228 a STN EN 590),
- kvapaliny (étery) ako sú bioetylterbutyléter alebo biometylterbutyléter, vyrobené z biopalív (na báze bioetanolu alebo biometanolu), používané v zmesi s motorovým benzínom podľa požiadaviek kvality uvedených v STN EN 228.

Výrobca a predajca sú povinní ponúkať v motorových benzínoch a motorovej nafte na dopravné účely minimálne množstvá biopalív (alebo iných obnoviteľných palív), ktoré je vyjadrené

- do 31. decembra 2006 v referenčnej hodnote 2 %, vypočítanej z energetického obsahu celkového množstva motorových benzínov a motorovej nafty uvedených na trh,
- od 1. januára 2010 do 31. decembra 2010 v referenčnej hodnote 5,75 %, vypočítanej z energetického obsahu celkového množstva motorových benzínov a motorovej nafty uvedených na trh.

Súčasný právny stav umožnil „naštartovať“ program biopalív a to predovšetkým primiešavaním esterov (najviac 5 % objemových) do motorovej nafty a primiešavaním ETBE (najviac 15 % objemových) do benzínov. Schválením nariadenia vlády bola pre všetky subjekty uvádzajúce motorové benzíny a motorovú naftu do voľného obehu v SR ustanovená povinnosť uvádzať minimálne množstvá biopalív v sortimente motorových palív ako tzv. „povinná ponuka“ pre uplatnenie sa biopalív na tomto trhu, v súlade so smernicou 98/70/ES týkajúcej sa kvality motorového benzínu a motorovej nafty a jej novelizácie (smernica 2003/17/ES).

### c. Analýza súladu legislatívy SR s legislatívou EÚ

Európska legislatíva v oblasti energetiky je reprezentovaná najmä smernicou Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/54/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, smernicou Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/55/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom.

Smernice boli do právneho poriadku Slovenskej republiky plne transponované zákonmi č. 656/2004 Z. z. o energetike a zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon o energetike“) a č. 658/2004 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o regulácii“), ktorý bol novelizovaný zákonom č. 107/2007, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Na základe tejto novej energetickej legislatívy boli vydané príslušné vyhlášky Ministerstva hospodárstva SR (ďalej len „MH SR“), Úradu pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len „ÚRSO“) a taktiež nariadenia vlády č. 123/2005 Z. z., ktorým boli ustanovené pravidlá fungovania trhu

**PRÁVNE PREDPISY UPRAVUJÚCE ENERGETIKU**

s plynom (ďalej len „pravidlá trhu s plynom“) a č. 124/2005 Z. z., ktorým boli ustanovené pravidlá fungovania trhu s elektrinou (ďalej len „pravidlá trhu s elektrinou“).

**Základné ciele a zásady smerníc a ich transpozícia do zákonov SR:**

Postup pre udelenia povolenia pre nové kapacity a pre prevádzku zariadení

1. Transparentné, objektívne a nediskriminačné postupy pre udelenie povolenia na výstavbu elektroenergetického a plynárenského zariadenia – § 11 zákona o energetike – MH SR na základe transparentných a nediskriminačných podmienok vydáva osvedčenie o súlade investičného zámeru s dlhodobou koncepciou energetickej politiky
2. Transparentné, objektívne a nediskriminačné postupy pre udelenie povolenia na prevádzku elektroenergetického a plynárenského zariadenia - §§ 5 až 9 zákona o energetike – ÚRSO na základe transparentných a nediskriminačných podmienok vydáva povolenie na podnikanie v energetike

Úlohy prevádzkovateľa prenosovej sústavy a prevádzkovateľa prepravnej siete (TSO)

1. Bezpečné a efektívne prevádzkovanie sústavy, nediskriminačný postup voči užívateľom sústav, poskytovanie dostatočných informácií užívateľom sústav a prevádzkovateľom prepojených sústav, zabezpečenie údržby a rozvoja sústav - §§ 22, 26, 41 zákona o energetike v spojení s príslušnými ustanovenia pravidiel trhu s elektrinou a pravidiel trhu s plynom – práva a povinnosti prevádzkovateľa prenosovej sústavy a prevádzkovateľa prepravnej siete, riadenie sústav,
2. Objektívne, transparentné a nediskriminačné pravidlá prevádzkovateľa prenosovej sústavy a prevádzkovateľa prepravnej siete na vyrovnávanie/vyvažovanie sústavy, vrátane pravidiel spoplatnenia užívateľov sústav za porušenie rovnováhy, pričom podmienky, vrátane pravidiel a taríf pre poskytovanie takýchto služieb majú byť stanovené podľa metodiky regulačných orgánov nediskriminačným a náklady odrážajúcim spôsobom a majú byť zverejnené - §§ 22, 41 zákona o energetike, §§ 12 a 12a zákona o regulácii v spojení s príslušnými ustanovenia pravidiel trhu s elektrinou (§§ 12, 13, 16, 18 nariadenia vlády č. 124/2005 Z.z.) a pravidiel trhu s plynom (§§ 19, 22, 23 nariadenia vlády č. 123/2005 Z.z.) – práva a povinnosti prevádzkovateľa prenosovej sústavy a prevádzkovateľa prepravnej siete, vyvažovanie sústav a sietí,
3. Obstarávanie energie na zabezpečenie činnosti, na základe transparentných, nediskriminačných a trhových postupov - §§ 22, 41 zákona o energetike v spojení s príslušnými ustanovenia pravidiel trhu s elektrinou (§ 11 nariadenia vlády č. 124/2005 Z.z.) - nakupovať elektrinu a plyn pre vlastnú činnosť na transparentnom a nediskriminačnom princípe.

Úlohy prevádzkovateľa distribučnej sústavy a prevádzkovateľa distribučnej siete (DSO)

1. Bezpečné a efektívne prevádzkovanie sústavy, nediskriminačný postup voči užívateľom sústav, poskytovanie dostatočných informácií užívateľom sústav a prevádzkovateľom prepojených sústav, zabezpečenie údržby a rozvoja sústav - §§ 24, 26, 43 zákona o energetike v spojení s príslušnými ustanovenia pravidiel trhu s elektrinou a pravidiel trhu s plynom – práva a povinnosti prevádzkovateľa distribučnej sústavy a prevádzkovateľa distribučnej siete, riadenie sústav,
2. Objektívne, transparentné a nediskriminačné pravidlá prevádzkovateľa distribučnej sústavy a prevádzkovateľa distribučnej siete na vyrovnávanie/vyvažovanie sústavy, vrátane pravidiel spoplatnenia užívateľov sústav za porušenie rovnováhy, pričom podmienky, vrátane pravidiel a taríf pre

## **PRÁVNE PREDPISY UPRAVUJÚCE ENERGETIKU**

poskytovanie takýchto služieb majú byť stanovené podľa metodiky regulačných orgánov nediskriminačným a náklady odrážajúcim spôsobom a majú byť zverejnené - §§ 24, 43 zákona o energetike, §§ 12 a 12a zákona o regulácii v spojení s príslušnými ustanovenia pravidiel trhu s elektrinou (§§ 12, 13, 16, 18 nariadenia vlády č. 124/2005 Z.z.) a pravidiel trhu s plynom (§§ 14, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29 nariadenia vlády č. 123/2005 Z.z.) – práva a povinnosti prevádzkovateľa distribučnej sústavy a prevádzkovateľa distribučnej siete, vyvažovanie sústav a sietí.

### Oddelenie TSO a DSO – unbundling

Právna nezávislosť TSO a DSO - §§ 23, 25, 42, 44 zákona o energetike – oddelenie prevádzkovateľa prenosovej sústavy, prevádzkovateľa distribučnej sústavy, prevádzkovateľa prepravnej siete, prevádzkovateľa distribučnej siete.

### Oddelenie účtovníctva

Za účelom zabránenia vzniku diskriminácie a krížových dotácií povinnosti TSO a DSO viesť oddelenú evidenciu skutočností, ktoré sú predmetom účtovníctva, oddelenú evidenciu o aktívach, pasívach, určiť pravidlá pre rozvrhovanie aktív, pasív, nákladov, výnosov a určiť pravidlá pre odpisovanie samostatne za každú jednu z činností - § 19 zákona o energetike – povinnosti TSO, DSO v súlade so smernicami vo vzťahu k vedenie oddelenej evidencie pre účely účtovníctva.

### Prístup do sústav, sietí a zásobníkov

1. Regulovaný prístup do sústav TSO a DSO t.j. zavedenie systému pre prístup tretích strán do sústav na základe zverejnených taríf, platných pre všetkých užívateľov, a uplatňovaných objektívne a bez diskriminácie medzi užívateľmi sústavy, pričom tieto tarify alebo metodiky výpočtu sú pred uvedením do platnosti schválené regulačným orgánom a boli pred uvedením do platnosti zverejnené - § 18 zákona o energetike, §§ 12 a 12a zákona o regulácii v spojení s príslušnými ustanovenia pravidiel trhu s elektrinou (§§ 3, 5 nariadenia vlády č. 124/2005 Z.z.) a pravidiel trhu s plynom (§§ 12, 13, 16, 18 nariadenia vlády č. 123/2005 Z.z.) – regulovaný prístup do prenosovej sústavy a distribučnej sústavy a do prepravnej siete a distribučnej siete.
2. Regulovaný alebo dohodnutý prístup do zásobníkov plynu t.j. dohodnuté zmluvy pri zverejnení hlavných obchodných podmienok pre použitie zásobníkov - § 18 zákona o energetike, § 12a zákona o regulácii v spojení s príslušnými ustanovenia pravidiel trhu s plynom (§ 7 nariadenia vlády č. 123/2005 Z.z.) – dohodnutý prístup do zásobníka plynu.

### Harmonogram liberalizácie

Možnosť výberu dodávateľa pre všetkých odberateľov elektriny a plynu okrem domácností od 1. júla 2004 a pre domácnosti od 1. júla 2007 - §§ 18, 20 a článok V zákona o energetike – oprávnenými odberateľmi sú od účinnosti zákona všetci odberatelia elektriny a plynu okrem odberateľov z radov domácností, ktorí sú oprávnenými odberateľmi od 1. júla 2007.

### Zriadenie a kompetencie regulačných úradov

Zriadenie regulačného orgánu s minimálnymi kompetenciami danými smernicami – zákon č. 276/2001 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov predovšetkým zákona č. 658/2004 Z.z. – zriadený ÚRSO so všetkými

**PRÁVNE PREDPISY UPRAVUJÚCE ENERGETIKU**

minimálnymi kompetenciami zo smerníc, ako aj ďalšími kompetenciami mimo rámca smerníc. Novelou č. 107/2007 Z. z. boli posilnené kompetencie úradu.

**Monitorovanie bezpečnosti dodávok**

Zabezpečenie monitorovania otázok bezpečnosti dodávky elektriny a plynu t.j. monitorovanie najmä rovnováhy dodávky a spotreby na národnom trhu, úroveň očakávanej budúcej spotreby a dostupných dodávok, predpokladanú ďalšiu kapacitu v štádiu plánovania alebo výstavby, kvalitu a úroveň údržby sústav, ako aj opatrenia na pokrytie špičkovej spotreby a na riešenie výpadku v dodávkach jedného alebo viacerých dodávateľov - § 3 ods. 2 zákona o energetike – kompetencie a úlohy monitorovania bezpečnosti dodávok elektriny a plynu vrátane vypracovania správy o výsledkoch a jej zaslania Európskej komisii (ďalej len „EK“) stanovené MH SR.

Cieľom SR je vytvorenie funkčného trhu s elektrinou a plynom, s plnohodnotnou hospodárskou súťažou, ktorá umožní každému odberateľovi elektriny a plynu z konkurenčnej ponuky slobodný výber dodávateľa.

Transpozícia smerníc EÚ a nová energetická legislatíva zatiaľ nepriniesla očakávania vo vzťahu k otváraní trhu s elektrinou a plynom a zvýšeniu hospodárskej súťaže na trhu s elektrinou a plynom. Aj výsledky šetrenia EÚ potvrdzujú, že implementácia smerníc EÚ nepriniesla očakávané výsledky, ktorými boli najmä integrácia európskeho trhu s elektrinou a plynom a otvorenie národných trhov, ani na európskej úrovni. Svedčí o tom nízke zblížovanie cien na národných trhoch, ale aj relatívne nízke objemy cezhraničného obchodu s elektrinou a plynom. Hlavnými problémami EÚ aj v prípade SR zostávajú vysoká trhová koncentrácia, vertikálne uzatvorenie trhu, nedostatočná integrácia a v niektorých prípadoch nedostatok transparentnosti. Preto by mali opatrenia smerovať k zvýšeniu integrácie trhu a mali by podporovať a uľahčovať potrebné investície do infraštruktúry s cieľom zefektívniť proces liberalizácie a tvorby funkčného a efektívneho trhu s elektrinou a plynom.

Na druhej strane však až plná implementácia smerníc EU na európskej úrovni aj na národnej úrovni je zásadným predpokladom identifikácie slabých miest. Príslušné legislatívne normy sú zavedené v praxi relatívne krátky čas, ktorý nie je dostatočný na uskutočnenie kvalitnej identifikácie slabých miest a navrhnutie definitívnych nových opatrení. Všetky ďalšie opatrenia musia vychádzať z dôkladnej analýzy a definovania reálnych problémov overenia princípov smerníc a príslušných zákonov v praxi, čo si nesporne vyžiada dlhšie časové obdobie aplikácie legislatívy v praxi. Vzhľadom na zložitú oblasť a možné následky okrem iného aj na bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky elektrizačnej a plynárenskej sústavy, neodporúča sa prijať definitívne závažné opatrenia len na základe potencionálnych nedostatkov.

Z tohto pohľadu, niektoré nové riešenia prijaté energetickou legislatívou účinnou od 1. januára 2005 nebolo možné v praxi „odskúšať“, vzhľadom na aktuálny stav trhu s elektrinou a plynom popísaný v predchádzajúcich častiach.

Podobne ako Slovenská republika, analyzuje súčasnú situáciu v otváraní trhu s elektrinou a plynom aj Európska komisia. Európska komisia začala v júni 2005 skúmania, ktoré majú za cieľ identifikovať prekážky otvárania trhu s elektrinou a plynom a vytváraniu spoločného vnútorného trhu. V tejto súvislosti prebiehajú skúmania DG Competition ako aj DG TREN.



**PRÁVNE PREDPISY UPRAVUJÚCE ENERGETIKU**

Smernica Rady 2004/67/ES o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávok zemného plynu je do právneho poriadku SR transponovaná zákonom č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov a vyhláškou MH SR č. 465/2006 Z. z., ktorou sa dopĺňa vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 206/2005 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o postupe pri vyhlasovaní stavu núdze, o vyhlasovaní obmedzujúcich opatrení pri stavoch núdze a o opatreniach zameraných na odstránenie stavu núdze.

Smernica Rady 98/93/ES, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 68/414/EHS, ktorou sa členským štátom EHS ukladá povinnosť udržiavať minimálne zásoby ropy a/alebo ropných výrobkov je do právneho poriadku SR transponovaná zákonom č. 170/2001 Z. z. o núdzových zásobách ropy a ropných výrobkov a o riešení stavu ropnej núdze v znení neskorších predpisov.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/30/ES o podpore používania biopalív alebo iných obnoviteľných palív v doprave je transponovaná do právneho poriadku SR nariadením vlády SR č. 246/2006 Z. z. o minimálnom množstve pohonných látok vyrobených z obnoviteľných zdrojov v sortimente motorových benzínov a motorovej nafty uvádzaných na trh SR, zákonom č. 98/2004 Z. z. o spotrebnej dani z minerálneho oleja v znení neskorších predpisov, vyhláškou MH SR č. 608/2006 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu a postupe pri poskytovaní informácií o minimálnom množstve pohonných látok vyrobených z obnoviteľných zdrojov v motorových benzínoch a motorovej nafte uvádzaných na trh SR, vyhláškou MŽP SR č. 53/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu palív a vedenie evidencie o palivách v znení neskorších predpisov.